

Výživou k efektivní výrobě mléka

Akciová společnost Netis působí ve Slezsku, kde je významným dodavatelem mléka do mlékárny Kunín. Jeho vedoucí pracovníci fandí moderním technologiím, které jim dávají užitečné informace o možných rezervách. Proto mohou spolu s výživářským poradcem pracovat na zlepšování užitkovosti a efektivity výroby mléka.

Lukáš Prýmas

Akciová společnost Netis se od svého vzniku se soustředí na efektivní produkci mléka, při dodržení všech požadavků na ochranu životního prostředí a welfare zvířat. Společnost hospodaří na dvou farmách. Jedna se nachází v Návsí z Jablunkova a druhá asi o 45 km dál v Dolní Lutyni.

Hlavním zootechnikem je Jiří Sikora, který na úvod prozradil, že rostlinná výroba je zaměřena především na výrobu objemných krmiv a krmných směsí pro vlastní potřebu. „Hospodaříme na 2300 ha zemědělské půdy, která je tvořena 1700 ha orné půdy. Na zbytku výměry se obdělávají trvalé travní porosty. Dolní Lutyně je orientována více na pěstování polních plodin, protože podmínky kolem Návsí nejsou pro rostlinnou výrobu optimální. Je zde mrazová kotlina, těžké půdy a dříve bylo i velké množství srážek. Hlavní plodinou v Návsí jsou jetelotravní a travní porosty, ze kterých se vyrábějí siláže,“ zmínil hlavní zootechnik.

Více než 1400 dojnic na dvou farmách

Netis je dnes předním dodavatelem mléka v kraji. V současné době je počet holštýnských zvířat 2700. Z toho je 1460 dojnic – asi polovina má svůj domov v Návsí (740) a druhá polovina v Dolní Lutyni (720). Průměrná denní dojivost byla v červenci tohoto roku necelých 34 litrů na zapojenou krávu. Užitkovost krav podle KU je v celém podniku 12 143 kg při složkách 3,73 % tuku a 3,23 % bílkovin. Zatímco

v Návsí dojí prvotelky 11 581 kg mléka, krávy na druhé laktaci 13 095 kg, v Dolní Lutyni je průměr zatím nižší – prvotelky dosahují 10 788 kg a krávy na druhé laktaci 12 560 kg.

Aktuálně se mléko dodává do mlékárny Kunín. Ujal se také prodej ze dvora. „Mlékárny

100 km denně, ale není tady jiná vhodnější alternativa. Dalšími plodinami, které se pěstují v Dolní Lutyni, jsou cukrovka, ječmen, oves a sója jako technická plodina. Z cukrovaru Opava pak podnik pravidelně odebírá a zkrmuje kravám řízky, které se konzervují také do vaků. Vitami-

mléka, čas dojení, atd. a informace o laktaci.

Dojirna je vybavena minilaboratorii, které jsou umístěny mezi průtokoměry a mléčné potrubí na každém stání dojirny. Jedná se o analyzátor mléčných složek. Měří mléko protékající přes měřicí komoru na základě optiky. Minilaboratoře pracují automaticky bez přerušování mléčného toku, nepřímo měří obsah jednotlivých složek mléka – tuku, bílkovin i laktózy a upozorňují na přítomnost krve v mléce. Stanovují počet somatických buněk (PSB) ve čtyřech stupních. Také měří mléčné vlastnosti, které charakterizují koagulaci mléka.

Na dojirnu navazuje automatický systém průchozího vážení. Systém se skládá z průchozí váhové plošiny, která je umístěná na cestě z dojirny. Data jsou ukládána do individuální databáze každého zvířete. „Denně mi vyjždějí sestavy krav, které přestanou chodit, ubudou na váze, krávy v ketózách či acidózách, systém schopen vybrat zvířata, která potřebují pozornost,“ dodal zootechnik.

Ozdravený chov

Každý zootechnik ví, že pro dosažení úspěchu v chovu dojnic je klíčová výživa. Jako poradce přes tuto oblast působí již několik let v Netisu MVDr. Václav Osička, který dlouhodobě spolupracuje s VVS a zajišťuje zde také veterinární poradenství. Prozradil, že chovy dojnic v Návsí a Dolní Lutyni ozdravily od BVD a paratuberkulózy. Koncepce krmných dávek se vyvíjela s nárůstem užitkovosti. Postupně se navýšovala investice do krmiv a krmných doplňků tak, aby docházelo k návratnosti vložených investic a tvorbě zisku. Důležitým momentem pro nárůst užitkovosti bylo rozhodnutí chovatele pro navýšení skladovacích kapacit na objemná krmiva a investice do zlepšení welfare. Souborem promyšlených investičních a organizačních opatření se postupně stádo dostalo na svůj vrchol v užitkovosti, který v příznivých obdobích roku dosahuje 40 litrů na dojenou krávu.

Především objemná krmiva

Jak Václav Osička podotýká, předpokladem pro dojivost je stabilizace výroby a kvalita objemných krmiv. „Je to o dobré organizaci práce, zajištění včasné sklizně a kvalitní sklizňové technologií – bez ní to rovněž nejde. Na co se v Netisu při řízení stáda obzvlášť kladě důraz je kondice zvířat. Cílem je, aby kondice krav před porodem a po porodu byla stejná, ostatně proto se obecně

praktikuje fázová výživa. V Netisu je doplňujícím nástrojem pro řízení kondice práce s daty o hmotnosti zvířat. Přesuny na slabší krmnou dávku díky této systematické práci zvládají dojnice perfektně a kondice zvířat se tak v Netisu daří udržet prakticky v optimálních hodnotách – vysvětlil výživář a veterinář v jedné osobě Václav Osička.

Sofistikované doplňky

Před porodem se standardně do krmné dávky doplňují aniontové soli, po porodu pak kationtové. Jejich používání je sice dražší, ale je to investice do krmného doplňku s dobrou návratností. Úkolem krmné dáv-

v laktaci se míchají tři produkční krmné dávky s různou koncentrací živin – vrchol, střed a konec laktace. Protože je chov mlékárnou stimulován k produkci tuku a sankce za pokles nejsou malé, přidává se do produkční krmné dávky doplněk C16, jenž tuk zvyšuje a pro dojnici slouží jako zdroj energie.

Zpětná vazba je důležitá

„Nový systém nám umožňuje lépe se soustředit na krmení krav. Výživář má ihned zpětnou vazbu, co daná dávka udělala se složkami nebo množstvím mléka apod. Program pomáhá zlepšovat a lépe diagnostikovat veškeré zdravotní problémy včetně

Dojirna v Návsí 2 x 18 side-by-side, dodavatel firma Lukrom
Foto Lukáš Prýmas

neměníme často a preferujeme dlouhodobější spolupráci. Historicky jsme dodávali také do Olmy a do Frýdku Místku. Každoročně dochází ke zdražení vstupů do rostlinné i živočišné výroby, mléko však kolísá neúměrně. Tyto extrémní výkyvy nám velice vadí, přítom realitní průměr byl za posledních sedm let kolem osmi korun, což není tak hrozné,“ komentuje realizaci mléka Jiří Sikora.

Plodiny převážně ke krmení

Jak již bylo zmíněno, kukuřice se pěstuje v Dolní Lutyni (asi na 420 ha), kde se také konzervuje nejen klasicky na siláž, ale také na vlhké zrno. Ročně se do vaků zakonzervuje asi 2000 tun CCM. Polovinu roku se každý den čerstvé objemné krmivo převáží ke zkrmení do Návsí. Zootechnik podotýká, že se najezdí asi

no-minerální a jiné krmné doplňky podnik odebírá od firmy VVS Verměřovice, s. r. o.

Cestou výměny technologií

Jiří Sikora fandí moderním technologiím včetně dojírenských: „V letech 1998 až 99 jsme v Návsí zrekonstruovali staré stáje a byla sem instalována rybinová dojirna Agromilk 2 x 14 s rychlým odchodem. Ta sloužila až do roku 2014, kdy byla nahrazena zcela novou dojirnou Lukrom 2 x 18 side-by-side. Investice do dojirny a nového managementu stáda včetně stavebních úprav vyšla na dvanáct milionů korun. Všechny dojnice jsou vybaveny na noze speciálními pedometry, které reagují na svíslou a vodorovnou polohu. Tyto přístroje dokáží velice přesně monitorovat pohybovou aktivitu. Pedometry slouží také k identifikaci zvířat, sbírají data o pohybové aktivitě dojnic, měří počet kroků za hodinu, dobu stání a ležení. Vzhledem k měření doby stání a ležení systém také slouží k včasné diagnostice zmetání nebo dokáže upozornit na blížící se telení. Sledováním doby ležení u jednotlivých skupin zvířat je možné analyzovat welfare a environmentální vlivy.

Bohaté technické vybavení

Na obou farmách se dnes dojí třikrát denně. Součástí systému dojirny je průtokoměr, který shromažďuje přesná data v průběhu dojení a předává je do řídicího programu. Průtokoměr umožňuje obsluhu dojirny kontrolovat celý proces dojení na každém stání. Po identifikaci dojnice na stání dojirny jsou zobrazeny zdravotní kódy a ostatní důležité informace o dojnici (číslo dojnice, číslo skupiny, číslo dojícního stání, informace o průběhu dojení – předpokládáný nádoj, konduktivita, průtoky

Důležitým momentem pro nárůst užitkovosti bylo rozhodnutí chovatele pro navýšení skladovacích kapacit na objemná krmiva
Foto Lukáš Prýmas

Moderní vozový park pomáhá v živočišné výrobě
Foto Lukáš Prýmas

Zastýlání a vyhrnování hnoje je poměrně náročné na lidskou práci, ale stlaný provoz krávy ocení a půda také
Foto Lukáš Prýmas

ky po porodu je maximalizovat příjem sušiny a prevence ketózy. Do třiceti dnů laktace je kravám podávána rozdojová krmná dávka se sofistikovanými doplňky jako je kromě kationtů – premix metylesteru konjugované linolové kyseliny (CLA), pomocí kterého je zvířatům dotována energie a částečně ovlivněna její distribuce. Stabilitu bacherového prostředí a podporu správné skladby ekosystému bacheru pomáhá u všech dojnic ve stádě zajišťovat krmný doplněk na bázi usmrcených kvasinek a jejich metabolitů. Pro dojnice

acidózy nebo ketózy. Rychlejší reakce znamená vyléčení. Oceňují především možnost určování množství mléčných složek, sledování aktuální hmotnosti krav a doby ležení. To mi při řízení nejvíce pomáhá. V současnosti řešíme projekt na rekonstrukci dojirny v Dolní Lutyni, kde uvažujeme o podobném uspořádání jako je v Návsí – buď 2 x 18 nebo 2 x 20, samozřejmě také s plným vybavením včetně chytrých pedometrů, které se nám po zkušenosti jeví jako lepší v porovnání s obojkami sledujícími přezývovací,“ uzavřel Jiří Sikora. ■

Mléčnice, kde hlavní zootechnik Jiří Sikora pečlivě kontroluje postup sanitace
Foto Lukáš Prýmas

Areál faremních budov v Návsí
Foto Lukáš Prýmas